

Конституція
Защити України
1710 року

*The Constitution
of Cossack Ukraine of 1710*

Національний заповідник «Софія Київська»

The National Conservation Area
“St. Sophia of Kyiv”

Серія «Бібліотека
Софії Київської»

“Library of St. Sophia
of Kyiv” Series

Надруковано на замовлення
Державного підприємства «Центр захисту
інформаційного простору України»
і за підтримки Міністерства культури
та інформаційної політики України.
Для безкоштовного розповсюдження.

Якщо ви придбали цю книгу,
просимо повідомити на адресу:

infosecpuis@gmail.com

Герб Пилипа Орлика
Coat of arms of Pylyp Orlyk

Конституція Защитої України 1710 року

*The Constitution
of Cossack Ukraine of 1710*

Київ | Kyiv
2022

St. Sophia of Kyiv and the Constitution of 1710 on guard of the nation and the state

The grand Cathedral of St. Sophia of the Wisdom of God stands for over a thousand years in the historic center of Kyiv, being one of the illustrious sights of human civilization. Founded in 1011 by the Christianizer of Rus-Ukraine Prince Volodymyr the Great and completed in 1018 by his son Yaroslav the Wise, Sophia is the oldest Christian church standing in the East Slavic lands, preserving its ancient architecture and the world's fullest ensemble of authentic mosaics and frescoes of the 11th century.

St. Sophia of Kyiv is the main sign of our identity, the immortality of the Ukrainian nation, the highest manifestation of its powerful spirit, indomitable strength and creative genius. In ancient times, the giant 13-domed church was a symbol of the mighty sovereign Rus-Ukraine. Rebuilt externally at the turn of the 17th–18th centuries in the Ukrainian Baroque style, it became a powerful architectural image of Ukraine-Hetmanate of the era of Hetman Ivan Mazepa. The cathedral is decorated with its iconic image – a six-meter

Софія Київська та Конституція 1710 року на сторожі нації і держави

В історичному центрі Києва понад тисячу років височіє грандіозний собор Святої Софії Премудрості Божої, який належить до визначних пам'яток людської цивілізації. Заснована в 1011 році князем-хрестителем Русі-України Володимиром Великим і завершена в 1018 році його сином Ярославом Мудрим, Софія є найдавнішим християнським храмом, що стоїть на східнослов'янських землях, зберігає свою давню архітектуру і найповніший у світі ансамбль автентичних мозаїк і фресок XI століття.

Софія є головною ознакою нашої ідентичності, невмирущості української нації, вищим виявом її могутнього духу, незламної сили і творчого генія. В давнину велетенський 13-купольний храм був символом могутньої суверенної Русі-України; перебудований зовні на зламі XVII–XVIII століть в українському бароковому стилі, він став потужним архітектурним образом України-Гетьманщини доби Гетьмана Івана Мазепи. Собор прикрашає його знаковий образ – шести-

mosaic of the Virgin Mary Orans, who stands firm before the Lord in eternal prayer for the whole human race, for Rus-Ukraine. She is the Inviolable Wall of Kyiv, the eternal defender of Ukraine. That is why Ukrainians are convinced that as long as Orans stands before the Lord, Ukraine and Kyiv will stand. The millennial Orans is a unique symbol and Protectress of all Ukraine.

St. Sophia is inseparable from the fate of Ukraine and the people, high principles of spirituality, democracy and culture of our nation were formed

метрова мозаїчна Богоматір Оранта, яка твердо стоїть у вічній молитві за весь рід людський, за Русь-Україну перед Господом Богом. Вона є «Нерушимою стіною» Києва, одвічною захисницею України. Ось чому українці переконані: доки стоятиме перед Богом Оранта, доти стоятимуть Україна і Київ. Тисячолітня Оранта – неповторний символ і Берегиня всієї України.

Свята Софія невіддільна від долі України й народу; тут формувалися високі принципи духовності, демократії й культури нашої нації, визначався її європейський курс. Його провадили в життя святі князі – Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Володимир Мономах; святі митрополити Київські – Іларіон, Макарій та Петро Могила; славні Гетьмани України – Богдан Хмельницький та Іван Мазепа; визначні державні й церковні діячі. Від часів Володимира і Ярослава до сьогодні собор залишається духовним, політичним і культурним центром України, свідком багатьох вікопомних історичних подій. Тут зводили на престол київських князів, вручали їм символи державної влади, а пізніше – освячували на богослужбах Гетьманів України та їх клейноди, тут укладали політичні угоди, приймали іноземних послів, збирали церковні собори й інтронізували митрополитів. Головні державні події неодмінно супроводжувалися урочистими велелюдними богослужіннями в Софії, які освячували нашу історію. На першому поверсі Софії донині збереглася прикрашена київськими сюжетами капела Івана Мазепи з вівтарними образами святих – князя Володимира і княгині Ольги, де гетьман молився зі своєю старши-

Капела Івана Мазепи. Вид на схід
The Chapel of Ivan Mazepa. View to the east

Князь Володимир. Олійний живопис
капели Івана Мазепи. XVIII ст.
Prince Volodymyr. Oil painting
of the Chapel of Ivan Mazepa. The 18th c.

here, its European course was determined. It was led by the Saint Princes Volodymyr the Great, Yaroslav the Wise, Volodymyr Monomakh, the Saint Metropolitans of Kyiv Hilarion, Makarii and Petro Mohyla, the glorious Hetmans of Ukraine Bohdan Khmelnytskyi and Ivan Mazepa, prominent statesmen and church figures. From the time of Volodymyr and Yaroslav until today, the cathedral remains the spiritual, political and cultural center of Ukraine, witnessing many memorable historical events. Here the Kyivan Princes were enthroned and given symbols of state power, and later Hetmans of Ukraine and their regalia were consecrated at services, here the conclusion of political agreements took place, as well as receiving foreign ambassadors, convening church councils and enthroning metropolitans. The main state events were certainly accompanied by solemn crowded services in St. Sophia, which sanctified our history. On the ground floor of St. Sophia, the Chapel of Ivan Mazepa is still preserved, decorated with Kyiv themes with altar images of the Saints – Prince Volodymyr and Princess Olha. In this chapel Hetman prayed with his Cossack officers and from here he climbed the south tower to the prince's choir. There he appeared before his people as the “legitimate prince of Ukraine”, its worthy son and leader, the “new Volodymyr”.

The main events of the Ukrainian Revolution of 1917–1923 took place on the square near the walls of St. Sophia, and the Universals of the Central Rada were proclaimed and consecrated in St. Sophia. On January 22, 1919, the Unification Act of the Western Ukrainian People's Republic with the Ukrainian People's Republic was proclaimed here. This tradition of organizing public administration from the princely and Cossack times has survived to our time. The Orange Maidan, the Revolution of Dignity, actions “No capitulation!” are manifestation of the democratic rule of law. On December 15, 2018, the Unification Council of the only local Orthodox Church of Ukraine, which became part of the Ecumenical Church, took place in St. Sophia Cathedral, as in the “golden age” of Volodymyr the Great, as proclaimed by the Constitution of 1710.

Culture is the foundation of statehood, the key to the future of the nation. It is no coincidence that in 2021 a memorable exhibition of rarities of the Cossack statehood took place in St. Sophia, where the Pylyp Orlyk Hetman's Mace, the Constitution of 1710, the Universals of Hetman Ivan Mazepa and the visible symbol of each head of the Ukrainian state – the state award approved by the Universal of Exile Government of the Ukrainian People's Republic on October

ною, звідки піднімався південною вежею на княжі хори. Там він поставав перед своїм народом як «законний князь України», її гідний син і очільник, «новий Володимир».

На майдані біля стін Софії відбувалися головні події Української революції 1917–1923 років, проголошувалися і освячувалися в Софії Універсали Центральної Ради. 22 січня 1919 року тут було проголошено Акт Злуки Західно-Української Народної Республіки з Українською Народною Республікою. Ця традиція організації державного управління з княжої і козацької доби дійшла до наших часів. Помаранчевий Майдан, Революція Гідності, акції «Ні капітуляції!» є виявом народоправного ладу. 15 грудня 2018 року у Софійському соборі відбувся Об'єднавчий Собор єдиної помісної Православної Церкви України, що увійшла до лона Церкви Вселенської, як і за «золотої доби» Володимира Великого, як проголошувала Конституція 1710 року.

Культура є фундаментом державності, запорукою майбутнього нації. Не випадково саме в стінах Святої Софії у 2021 році відбулася вікопомна виставка раритетів козацької державності, на якій були представлені булава Гетьмана Пилипа Орлика, Конституція 1710 року, Універсали Гетьмана Івана Мазепи та зримий символ кожного глави Української держави – державна відзнака, затверджена Універсалом УНР від 14 жовтня 1937 року. Тисячолітня Софія новими текстами демонструвала відвідувачам тяглість і невмирущість української ідеї.

За Гетьмана Івана Мазепи, разом із перебудовою зовнішнього вигляду Софії Київської, з боку Софійського майдану було зведено барокову триярусну Тріумфальну дзвіницю, на другому ярусі якої знаходиться дзвін, відомий під назвою «Мазепа». Дзвони Софії не лише закликали людей на службу Богу,

Потир з ризниці Софії Київської.
Вклад Івана Мазепи. XVIII ст.
Chalice from the sacristy of St. Sophia of Kyiv.
Donation of Ivan Mazepa. The 18th c.

14, 1937, were presented. With new texts, the millennial St. Sophia demonstrated to visitors the continuity and immortality of the Ukrainian idea.

Under Hetman Ivan Mazepa, along with the exterior reconstruction of St. Sophia of Kyiv, a baroque three-tiered Triumphal Bell Tower was erected on Sophia Square, on the second tier of which is a bell known as “Mazepa”. Sophia’s bells not only called people to the Divine Service, they announced the most important for Ukraine and Kyiv joyful and tough events. The bells rang in honor of the victories and greeted the invited guests of the capital. In hard times, the bells of the Sophia Bell Tower called on the people to defend the Fatherland. The bells are still ringing. On March 20, 2022, in the tragic days of the Russian-Ukrainian war, when the enemy insidiously invaded our lands, during the brutal Battle of Kyiv (February 25, 2022 – April 2, 2022), the people again heard the alarm of “Mazepa”, which seemed to come to life and called on Ukraine to defend and win. It happened on the birthday of the glorious Hetman Mazepa – the great statesman and philanthropist of St. Sophia. And on May 9, 2022, on the occasion of Europe Day at 13.00, the bells of St. Sophia of Kyiv sounded simultaneously with the bells of the Notre-Dame de Senlis Cathedral and the Abbey of Saint Vincent Cathedral (France) and the Cathedral of the Resurrection in Ravenna (Italy). As an anthem of the Victory of Ukraine, “Ode to Joy” (Beethoven’s music) – the anthem of the European Union – was played on Sophia Square.

Three hundred years ago, after the Poltava catastrophe, the Mazepa emigration put the Ukrainian issue on the agenda of European politics. Leading European states – Sweden, France, England and others – were involved in Ukrainian affairs. The Constitution of 1710 became not only the main document of the state, but also a manifesto of Ukrainian independence before the European world. And today the whole democratic world has stood by Ukraine in its struggle against the Russian invasion for its independence, European values, and the victory of light over darkness.

A thousand years ago, Volodymyr the Great chose the European path of Ukraine’s development, and Pylyp Orlyk asserted the democratic path of development. St. Sophia and the Constitution of 1710 became markers of Ukrainian spirituality, culture and statehood, symbols of the immortality of the Ukrainian idea, monuments of greatness and glory of Ukraine!

*Nelia Kukovalska, Director General
of the National Conservation Area “St. Sophia of Kyiv”*

вони сповіщали про найбільш значущі для України і Києва радісні й лихі події. Дзвони звучали на честь перемог та вітали званих гостей столиці. В лихі часи дзвони Софійської дзвіниці закликали народ до захисту Вітчизни. Лунають дзвони і нині. 20 березня 2022 року, у трагічні дні російсько-української війни, коли ворог підступно вторгся на нашу землю, під час жорстокої битви за Київ (25.02.22–2.04.22), народ знову почув набат «Мазепи», який наче ожив і кликав Україну до оборони та перемоги. Сталося це на день народження славного Гетьмана Мазепи – великого державотворця і мецената Софії. А 9 травня 2022 року, з нагоди Дня Європи, о 13.00 дзвони Софії Київської лунали синхронно зі дзвонами собору Нотр-Дам-де-Санліс і собору Аббатства Сен-Вінсент (Франція), а також кафедрального собору Воскресіння Христового у Равенні (Італія). Як гімн Перемоги України, над Софійським майданом пролунала «Ода радості» (на музику Бетховена) – гімн Європейського Союзу.

Триста років тому, після полтавської катастрофи, Мазепинська еміграція поставила на порядок денний європейської політики українське питання. В українські справи були втягнені провідні європейські держави – Швеція, Франція, Англія та інші. Конституція 1710 року стала не лише основним документом держави, а й маніфестом перед європейським світом української незалежності. І на сьогодні весь демократичний світ став поруч з Україною у її боротьбі проти російської навали за свою незалежність, за європейські цінності, за перемогу світла над темрявою.

Тисячу років тому Володимир Великий обрав європейський вектор розвитку України, а Пилип Орлик ствердив демократичний шлях розвитку. Свята Софія та Конституція 1710 року стали маркерами української духовності, культури і державності, символами невмирущості української ідеї, пам’ятками величі й слави України!

*Неля Куковальська, генеральний директор
Національного заповідника «Софія Київська»*

Дзвін «Мазепа». 1705 р. Триумфальна дзвіниця Софійського собору
The “Mazepa” bell. 1705. Triumphal Bell Tower of St. Sophia Cathedral

The Constitution of 1710 – the basis of Ukrainian statehood

Hetman Ivan Mazepa's break with Moscow in 1708 deprived the tsar of his rights to Ukraine and excluded the item "tsar of Rus Minor" from his title. The Swedish king was only a protector and guarantor of the territorial integrity and inviolability of Ukraine's borders. Thus, from the time of Hetman Ivan Mazepa's opposition to Moscow, Ukraine entered a new phase of its statehood – a phase of full political independence led by the elected sovereign – Hetman of the state Zaporizhian Host. This was not a spontaneous idea; it was the result of the development of the Ukrainian state idea during the second half of the 17th – early 18th centuries.

The republican traditions established by the founder of the Ukrainian Cossack State, Bohdan Khmelnytskyi, defined the Hetman only as the first among equals. Therefore, the concentration of full political power in the hands of the Hetman and the General Cossack Officer inevitably required

written approval of the rights and liberties of Zaporizhian Host, which was implemented by the General Cossack Council of Zaporizhian Host on April 16 (5), 1710 during the election of the new Hetman Pylyp Orlyk (1710–1742). The council took place on the territory of the Ottoman Empire near Bender city, where Swedish and Ukrainian troops retreated after the Poltava catastrophe of 1709. The

Пам'ятний знак Конституції Пилипа Орлика в місті Крістіанстад на півдні Швеції. 2011 р. Скульптори Олесь Сидорук та Борис Крилов
Memorial sign to the Constitution of Pylyp Orlyk in Kristianstad in southern Sweden. 2011. Sculptors Oles Sydoruk and Borys Krylov

Пам'ятник Конституції Пилипа Орлика у молдовському місті Бендери. 2010 р.
Monument to the Constitution of Pylyp Orlyk in Bender city, Moldova. 2010

Конституція 1710 року – основа українського державотворення

Розрив з Москвою Гетьмана Івана Мазепи 1708 року позбавляв царя прав на Україну та виключав з його титулу «цар Малої Росії». Шведський король виступав лише протектором та гарантом територіальної цілісності та недоторканності кордонів України. Відтак з часу виступу проти Москви Гетьмана Івана Мазепи Україна вступала в нову фазу своєї державності: фазу повної політичної незалежності на чолі з виборним сувереном – Гетьманом Війська Запорозького. Це не була спонтанна ідея, це був результат розвитку української державної ідеї упродовж другої половини XVII – початку XVIII століття.

Республіканські традиції, закладені ще творцем української козацької держави Богданом Хмельницьким, визначали гетьмана лише як першого серед рівних. Тому зосередження в руках гетьмана та генеральної старшини повноти політичної влади неминуче вимагало

Constitution was approved by the signature of the newly elected Hetman Pylyp Orlyk and the seal of Zaporizhian Host and confirmed by Swedish King Karl XII as protector of Ukraine.

Full original title of the document is “*Pacta et Constitutiones legume libertatumque Exercitus Zaporoviensis inter illustrissimus Dominum Philippum Orlik, neolectum Ducem Exercitus Zaporoviensis, et inter Generales, Colonellos, nec non eundem Exercitum Zaporoviensem, public utriusque partis laudo convent ac in libera electione formari juramento ab eodem illustrissimo Duce corroborate, anno Domini 1710, Aprilis 5, ad Benderam*” (“Pacts and Constitutions on the Rights and Liberties of Zaporizhian Host concluded between the most illustrious gentleman Pylyp Orlyk, the newly-elected Hetman of Zaporizhian Host, and the general Cossack officers, colonels, as well as Zaporizhian Host itself, approved by public decision of both parties and corroborated by the solemn oath of the most illustrious Hetman at liberal elections in 1710 Anno Domini on the 5th of April, near Bender city”).

The Constitution of Cossack Ukraine (officially at that time – Zaporizhian Host (*Viisko Zaporizke*)) of 1710 is the world’s first Constitution, which established the foundations of the state system, forms of government, including the distribution of powers between different branches of government, defined state borders. The Constitution proclaimed the establishment of an estate republic in Ukraine headed by the Hetman, at the same time under the protectorate of the Swedish King.

The Ukrainian Constitution of 1710 is known in historiography as the “Constitution of Pylyp Orlyk”, “Cossack Constitution”, “Bender Constitution”, “Constitution of Zaporizhian Host” etc.

The Constitution of 1710 is preserved in four editions: the basic and abbreviated Latin and two Old Ukrainian. These texts are preserved in the National Archives of Sweden in Stockholm, in the Central State Historical Archives of Ukraine in Kyiv and in the Russian State Archives of Ancient Acts in Moscow. In the 18th century in Ukraine there were many copies of the Constitution, in particular in the hetman’s chancellery of Hlukhiv. The Constitution of 1710 was first introduced into scientific circulation in 1847 by Osyp Bodianskyi. By now all lists of the Constitution have been published, and the archeography of the text has a respectable history.

The best part of the Ukrainian elite emigrated with Mazepa. Among them are the future Hetman, and at that time scribe general Pylyp Orlyk,

письмового затвердження прав і вольностей Війська Запорозького, що й було реалізовано на Генеральній Раді Війська Запорозького 16(5) квітня 1710 року під час вибору нового Гетьмана Пилипа Орлика (1710–1742). Рада відбулася на території Османської імперії поблизу м. Бендери, куди відступили шведські та українські війська після полтавської катастрофи 1709 року. Конституція була стверджена власноручним підписом новообраного Гетьмана Пилипа Орлика та печаткою Війська Запорозького і затверджена шведським королем Карлом XII як протектором України.

Повна оригінальна назва документа: «*Pacta et Constitutiones legum libertatumque Exercitus Zaporoviensis inter illustrissimus Dominum Philippum Orlik, neolectum Ducem Exercitus Zaporoviensis, et inter Generales, Colonellos, nec non eundem Exercitum Zaporoviensem, public utriusque partis laudo convent ac in libera electione formari juramento ab eodem illustrissimo Duce corroborate, anno Domini 1710, Aprilis 5, ad Benderam*» («Пакти та конституції прав і вольностей Війська Запорозького між ясновельможним паном Пилипом Орликом, новообраним Гетьманом Війська Запорозького, та між генеральною старшиною, полковниками, а також названим Військом Запорозьким, прийняті публічною ухвалою обох сторін і підтвержені на вільних виборах встановленою присягою названим ясновельможним Гетьманом, року Божого 1710, квітня 5, біля Бендер»).

Конституція Козацької України (офіційно на той час – Війська Запорозького) 1710 року – перша в світі Конституція, що встановлювала основи державного устрою, форми правління, зокрема розподіл повноважень між різними гілками влади, окреслювала державні кордони. Конституція проголошувала в Україні стану республіку на чолі з Гетьманом, водночас під протекторатом шведського короля.

Гетьман Війська Запорозького Пилип Орлик (1710–1742). Художник Артур Орльонов
Hetman of the Zaporizhian Host Pylyp Orlyk (1710–1742). Artist Artur Orlonov

Moscow's implacable enemy Zaporizhian Kish otaman Kostiantyn Hor-diienko, bunchuk general Fedir Myrovych, colonel Hryhorii Hertsyk, military chancellor, future scribe general Ivan Maksymovych, Fedir Nakhy-movskyi and many others. All of them had a brilliant education – they were graduates of the Kyiv-Mohyla Academy, had good administrative experi-ence and all of them were united by love and service to the Fatherland – Ukraine. During the preparation of the text (February – April 1710) con-sultations were held with the left-bank Hetman Ivan Skoropadskyi. Thus, as

Меморіальна дошка Пилипу Орлику на вулиці Шовковичній у Києві
Commemorative plaque to Pylyp Orlyk on Shovkovychna street in Kyiv

Пам'ятник Пилипу Орлику в Києві, 2011 р. Скульптор Анатолій Куш, архітектор Олег Стукалов
Monument to Pylyp Orlyk in Kyiv, 2011. Sculptor Anatolii Kusch, architect Oleh Stukalov

Конституція України 1710 року в історіографії відома під назвами «Конституція Пилипа Орлика», «Козацька конституція», «Бендерська конституція», «Конституція Війська Запорозького» тощо.

Конституція 1710 року збереглася в чотирьох редакціях: основній, скороченій латинській та двох староукраїнських. Ці тексти зберігають-ся в Державному архіві Швеції у Стокгольмі, в Центральному держав-ному історичному архіві України в Києві та у Російському державному архіві давніх актів у Москві. У XVIII ст. в Україні було багато списків Конституції, зокрема у гетьманській канцелярії Глухова. Вперше Кон-ституція 1710 року була уведена в науковий обіг Осипом Бодянським у 1847 році. На сьогодні всі списки Конституції опубліковані, а археогра-фія тексту має свою поважну історію.

З Мазепою в еміграцію вийшла краща частина української еліти. Серед них майбутній гетьман, а на той час генеральний писар Пилип Орлик; не-примиренний ворог Москви запорозький кошовий Костянтин Гордієнко; генеральний бунчужний Федір Мирович; полковник Григорій Герцик; вій-ськовий канцелярист, майбутній генеральний писар Іван Максимович; Фе-дір Нахимовський та багато інших. Всі вони мали блискучу освіту – були ви-пускниками Києво-Могилянської академії, мали добрий адміністративний досвід і всіх їх єднала любов та служіння Батьківщині – Україні. Упродовж підготовки тексту (лютий – квітень 1710 року) провадилися консультації і з лівобережним Гетьманом Іваном Скоропадським. Відтак, як наголошував Олександр Оглоблин, «Конституція 1710 року була витвором колектив-ної української політичної думки, підсумком тих обговорень і дискусій, що провадилися на еміграції взимку 1709–1710 року, а може, ще й за життя Мазепи»¹.

Джерелами тексту виступили документи гетьманського архіву, зокре-ма міждержавні угоди з Річчю Посполитою, Шведським Королівством, Кримським Ханатом, Оттоманською Портою та Московською держа-вою. Водночас в основу Конституції були покладені ідеї передової того-часної європейської політичної думки, зокрема праці Дж. Локка, Ф. Беко-на, Ж. Бодена, Г. Гроція та ін. Пункти Конституції приймалися почергово консенсусом, а на елекційній раді 16(5) квітня 1710 року документ був затверджений у цілому загальною козацькою Радою – тим самим він на-був найвищої легітимності і чинності.

¹ О. Оглоблин, 'Бендерська Конституція 1710 року', *Вісник Організації оборони чотирьох свобод України*, ч. 5 (139) (1960): 6.

Oleksandr Ohloblyn emphasized, “The Constitution of 1710 was a product of collective Ukrainian political thought, the result of those discussions and debates that took place in exile in the winter of 1709–1710, and perhaps even during Mazepa’s lifetime.”

The sources of the text were documents of the Hetman’s archive, in particular interstate agreements with the Polish-Lithuanian Commonwealth, the Kingdom of Sweden, the Crimean Khanate, the Ottoman Porte and the Moscow state. At the same time, the Constitution was based on the ideas of the advanced European political thought of the time, namely the works of John Locke, Francis Bacon, Jean Bodin, Hugo Grotius and others. Clauses of the Constitution were adopted alternately by consensus, and at the Electoral Council on April 16 (5), 1710, the document was approved in its entirety by the General Cossack Council, thus gaining the highest legitimacy and validity.

In April 1710, Ukrainian emigrants overcame the crisis caused by the Poltava catastrophe and the death of Mazepa. The written commitment of the Swedish King Karl XII to liberate Ukraine from Moscow’s captivity encouraged Ukrainian figures. In 1710 the European anti-Moscow coalition starts forming, with the participation of the Ottoman Empire, the Crimean Khanate, France, Holland and England. It was this optimistic atmosphere where the first Ukrainian Constitution was created in. According to the creators, the Constitution was not a theoretical work, an expression of Ukrainian political thought, it was to become the Constitutional Act of independent Ukraine.

The Constitution proclaimed the formation of an independent Ukrainian state Zaporizhian Host with a republican form of government and an elected Hetman at its head. In modern terms, Cossack Ukraine was to become a parliamentary-presidential republic. The term of the Constitution was not determined by the life or rule of Hetman Orlyk, as was the case in the constitutional acts of the Polish-Lithuanian Commonwealth concluded between the king and the estates, where the term was determined by the lifetime of the monarch. The Constitution of Cossack Ukraine of 1710 effect was not time-limited. So it had all the hallmarks of modern constitutions. This was a fundamental act of the state!

The Constitution consists of a preamble and 16 articles.

The Preamble proclaims the age-long continuity of Ukrainian history, the age-old traditions of Ukrainian statehood. The Preamble clearly substantiates the reasons for the break with the Polish-Lithuanian Commonwealth and the unification with the Moscow State, as well as the reasons

На квітень 1710 року українська еміграція пододала кризу, зумовлену полтавською катастрофою та смертю Мазепи. Письмові зобов’язання шведського короля Карла XII визволити Україну з московської неволі вселяли надію в українських діячів. На 1710 рік почала складатися європейська антимосковська коаліція, за участі Османської імперії, Кримського Ханату, Франції, Голландії та Англії. У цій оптимістичній атмосфері творилася перша українська Конституція. У задумі творців Конституції вона була не теоретичним твором, виразом української політичної думки; вона мала стати Конституційним актом незалежної України.

Конституція проголошувала утворення незалежної української держави Війська Запорозького з республіканською формою правління та виборним Гетьманом на чолі. В сучасних термінах, Козацька Україна мала стати парламентсько-президентською республікою. Термін дії Конституції не визначався життям чи правлінням Гетьмана Орлика, як було в конституційних актах Речі Посполитої, укладених між королем і станами, в яких термін визначався часом життя монарха. Конституція Козацької України 1710 року мала необмежену в часі дію. Отже вона мала всі ознаки сучасних конституцій. Це був основоположний акт держави!

Конституція складається з преамбули та 16 статей.

Преамбула проголошує вікову тяглість української історії, вікові традиції української державності. У преамбулі чітко обґрунтовуються причини розриву з Річчю Посполитою та з’єднання з Московською державою, а також причини розриву українсько-московського союзу. Окремо приділено увагу українсько-шведським відносинам, починаючи з договору Богдана Хмельницького з Карлом X до переходу Гетьмана Івана Мазепи під протекторат шведського короля Карла XII. Таким чином, творці Конституції показували новий українсько-шведський союз як традиційний – тобто продовження відповідної політики Гетьмана Богдана Хмельницького, – що був спрямований на відновлення прав України та визволення її з-під «московського ярма».

Стаття 1 присвячена захисту православ’я в Україні, зокрема наголошувалося на відновленні прав Константинопольського патріархату над Українського Церквою. Унія та інші конфесії в Україні заборонялися.

Стаття 2 визначала кордони України, що включали в себе Лівобережжя, а також Запоріжжя. Проголошувалась недоторканність кордонів. Гарантом територіальної цілості України виступав шведський король.

for the severance of the Ukrainian-Moscow union. Special attention is paid to Ukrainian-Swedish relations, from the treaty of Bohdan Khmelnytskyi with Karl X to the transition of Hetman Ivan Mazepa under the protectorate of King Karl XII of Sweden. Thus, the drafters of the Constitution portrayed the new Ukrainian-Swedish union as traditional – as a continuation of the relevant policy of Hetman Bohdan Khmelnytskyi, which was aimed at restoring the rights of Ukraine and liberating it from the “Moscow yoke”.

Article 1 is devoted to the protection of Orthodoxy in Ukraine, in particular the restoration of the rights of the Patriarchate of Constantinople over the Ukrainian Church. The Union and other religious denominations were banned in Ukraine.

Article 2 defined the borders of Ukraine, which included the Left and Right Banks, as well as Zaporizhzhia. The inviolability of borders was declared. The Swedish King was the guarantor of Ukraine’s territorial integrity.

Article 3 regulated relations with Crimea, proclaimed the eternal union and friendship of Ukraine and Crimea.

Articles 4 and 5 determined the political and legal status of Zaporizhzhia and Sich within Ukraine, as well as the economic guarantees of Zaporizhzhia. In fact, the autonomous status of the Zaporizhian Sich within the unitary Ukrainian state was defined.

Article 6 defined the principles of separation of powers. The power of the Hetman was limited, the General Council was established as a permanent body, which was to convene in the Hetman’s residence three times a year: for Christmas, Easter and Intercession. In addition to the Cossack officers, it was to include the elected representatives from the Cossacks and the peasantry. The status and powers of the General Cossack officers and colonels were determined.

Article 7 contained information about the powers of the General Court, which was to act as an institution independent of the Hetman. Criminal and civil cases were transferred to the Court.

Article 8 defined the scope and powers of the Hetman’s administration.

Article 9 restored the Host Treasury (budget), which was to be administered by two general treasurers. The same treasuries independent of the administration were formed in the regiments. In the regiments, one treasurer was elected from the Cossacks, the other – from the peasantry. The treasurers were to be accountable to the General Council.

Стаття 3 врегульовувала відносини з Кримом, проголошувався вічний союз і дружба України та Криму.

Статті 4 та 5 визначали політико-правовий статус Запоріжжя та Січі у складі України, а також економічні гарантії Запоріжжя. Фактично визначався автономний статус Запорозької Січі у складі унітарної української держави.

Стаття 6 визначала принципи розподілу влади. Обмежувалася влада гетьмана, засновувалась як постійний орган Генеральна Рада, що мала скликатися в гетьманській резиденції тричі на рік: на Різдво, на Воскресіння та на Покрову. До її складу, окрім старшини, мали входити виборні представники від козацтва та посполитих. Визначався статус та повноваження генеральної старшини та полковників.

У статті 7 йшлося про повноваження Генерального суду, який мав діяти як незалежна від гетьмана інституція. До відання суду передавалися кримінальні та цивільні справи.

Стаття 8 визначала коло та повноваження гетьманської адміністрації.

Статтею 9 відновлювався Військовий скарб (бюджет), що мав перебувати у віданні двох генеральних підскарбіїв. Такі ж незалежні від адміністрації скарби утворювались і в полках. При полках один підскарбій

Булава Пилипа Орлика. XVIII ст. Публічна бібліотека м. Лінчопінг. Швеція
Mace of Pylyp Orlyk. The 18th c. Linköping City Library. Sweden

Article 10 delineated powers between the military, civilian and municipal (Magdeburg) administrations. The fight against corruption was proclaimed.

Article 11 guaranteed the social protection of Cossack widows and orphans.

Articles 12 and 14 defined the rights and responsibilities of Ukrainian burghers, merchants and peasants.

Article 13 defined the autonomous status of the “capital city of Kyiv” and confirmed the self-government (Magdeburg rights) of other Ukrainian cities.

Article 15 regulated the organization of mercenaries in Ukraine.

Article 16 regulated trade and established the principles of tax collection in Ukraine. At the same time, the poorest sections of the population were exempt from state taxes. Improving the tax climate was aimed at preventing, in particular, the departure of Ukrainian youth to earn money abroad.

As a valid document, the Constitution operated on the Right Bank during 1711–13. As the main document of the state, the Constitution remained in force throughout the political activity of the Mazepa emigration. On the other hand, the popularity of the Constitution on the Left Bank, its distribution in many lists among Cossack officers and peasantry forced the tsar to pay attention to the Ukrainian political movement, which allowed the Hetmanate to exist for more than half a century. The reforms of Hetman Danylo Apostol (1727–1734) were carried out within the framework of the Constitution of 1710. At the same time, the Constitution was actively used by independent groups (“Mazepynsi”) in Ukraine as an ideological basis for the struggle for independence.

The Constitution of 1710 laid the foundations of Ukrainian and European constitutionalism and is an outstanding monument of European political thought of the early 18th century. The drafters of the Constitution prophesied to it to accomplish “for the sake of eternal glory and memory of Zaporizhian Host and all people of Rus Minor.” The Constitution of 1710 is a symbol of the unshakable will of the Ukrainian people to independence, to build their own state on democratic, republican principles, to achieve an equal place for Ukraine in the family of European nations.

обирався від козацтва, другий – від посполитих. Підскарбії мали бути підзвітні Генеральній Раді.

Стаття 10 розмежовувала повноваження між військовою, цивільною та муніципальною (магдебурзькою) адміністраціями. Проголошувалася боротьба з корупцією.

Статтею 11 гарантувався соціальний захист козацьких вдов та сиріт.

Статті 12 та 14 визначали права та обов’язки українських міщан, купців та селян.

Стаття 13 визначала автономний статус «столичного міста Києва» та потверджувала самоврядність (магдебургію) іншим українським містам.

Стаття 15 унормовувала організацію найманого війська в Україні.

Статтею 16 внормовувалась торгівля та закладались принципи стягнення податків в Україні. При цьому найбідніші верстви населення звільнялись від державних податків. Покращення податкової атмосфери мало запобігти, зокрема, виїзду української молоді на заробітки закордон.

Як чинний документ, Конституція діяла на Правобережжі упродовж 1711–1713 років. Як головний документ держави, Конституція зберігала свою силу упродовж всього часу політичної діяльності мазепинської еміграції. З іншого боку, популярність Конституції на Лівобережжі, поширення її в багатьох списках серед старшини та посполитих змусили царя зважати на український політичний рух, що дало можливість проіснувати Гетьманщині ще понад пів століття. Реформи Гетьмана Данила Апостола (1727–1734) здійснювались у рамках Конституції 1710 року. Водночас Конституція активно використовувалась самостійницькими групами («мазепинцями») в Україні як ідеологічне підґрунтя боротьби за незалежність.

Конституція 1710 року заклала підвалини українського та європейського конституціоналізму і є визначною пам’яткою європейської політичної думки початку XVIII ст. Творці Конституції напроорокували їй постати «на вікопомну Війська Запорозького та всього народу малоросійського славу та пам’ятку». Конституція 1710 року є символом незламної волі українського народу до незалежності, до побудови власної держави на демократичних, республіканських засадах, до здобуття рівноправного місця України в сім’ї європейських народів.

ДОГОВОР и ПОСТАВЛЕНА

Прав и вольностей войсковых

Мжѣ Яснѣ Великого Его Милости Паном Филиппом Орликом
 Подполковником Войска Запорозького Гетьманомъ и мжѣ Ендрани-
 Ослави Полковникомъ и тмъ въ Войскахъ Запорозькихъ
 сполноу зъ обоихъ сторонъ Украйны
 ПРАВЪ И ВОЛЬНОСТЕЙ

Пей Еяной Величїи формальною Присягою зъ того жъ
 Яснѣ Великого Гетьмана

ПОТВЕРДЖЕНІЕ

Рокъ зъ Різдва Христова 1710
 Мѣсяца Квітня дня 5¹

ДОГОВОР и ПОСТАВЛЕНА

Прав та вольностей військових
 між Ясновельможним Його Милістю паном Пилипом Орликом,
 новообраним Гетьманом Війська Запорозького, та між
 генеральними особами, полковниками і тим же
 Військом Запорозьким на спільній з обох боків Раді
 ЗАТВЕРДЖЕНІ

та

при вільній елекції формальною присягою від того ж
 Ясновельможного Гетьмана
 ПІДТВЕРДЖЕНІ

Року від Різдва Христового 1710
 Місяця квітня дня 5¹

¹ Переклад зі староукраїнської редакції Конституції 5(16) квітня 1710 року, написаної рукою генерального писаря Війська Запорозького Івана Максимовича.

Праць, хотьби непрайбно Королю з Сурманов войско туркманити, Королю з Володого збо-
 зрати, Пала и волюности бойскою поламати, войско Запорозьке Низове и сироти
 и Гляти пох збене гла хити, того ради змилу, и по сие зрети от Знаши Королю и По-
 гати, Могла Пригонити Сладной Памятти Гетманов Гетман Володимир Гетман
 Павла подигнувших Пращидоу Единством равола тогизни, Пала, и волюности
 бойскою, а владети зсиротам владети, за вни Гетманскою волю для хити
 зрети, и по сием добу Агли збисполити Гетман волю Памятти зостати Ли-
 тию тогизну, милу Матию Ницу и войско Запорозьке Городове и Низове не-
 тилию з непадущим, лев и з Лаширни и Лозимовеней волюности и втнуху
 и зрети лугути звалети знегладманну зрону Натаснвишого Ко-
 роля до Милости шведского, Карла Дванадцатаго, оо змилу
 Гетманского промислом з войсками добу зступившого з Дириинд,
 послухуючи и наследуючи Антурсора волю, славной Памятти владети Гет-
 мана Догана Хмельницкого, Потопи з Натаснвишим волю Королем
 Шведским, до Королевскому владети соименитим добу, Карлом
 Десятим, з хитомислим и промислам военным, з добу зрети збис-
 ни добу о Полсидо на то гав тивидо Пожандо согласуючиста, не меншю
 лев з замисла добу помош, до Короля Силв Полсид стигавуючиста.
 и лев то неслуходанныи Силв збис таив Единством Неволонного
 Памятти, за бпачни в обивной фортуни божною Подою, не тилию не з
 полни, лев и самю ту з зенерв Агиртом в Сметанам приурили; збис
 ойротило по смерти добу Представителю Гетмантара войско Запорозьке,
 негодявочиста владетом сив добу, а полагати ста, збис добу збис
 збис збис

бажала неодмінно козаків на регулярне військо перетворити,
 міста до краю свого відібрати, права та вольності військові
 зламати, Військо Запорозьке Низове викоренити, й ім'я те наві-
 ки стерти, про що були й нині є очевидні докази та починання;
 тоді вищеназваний славної пам'яті Гетьман Ясновельможний
 Іван Мазепа, рухомий правдивою ревністю за цілість Вітчизни,
 прав та вольностей військових, і прагнучи сердечним бажанням
 за днів гетьманського свого панування бачити, а по смерті сво-
 їй для вічної пам'яті імені свого залишити тую ж Вітчизну, милу
 Матку нашу, і Військо Запорозьке Городове і Низове не тільки в
 непорушних, але й у розширених та примножених вольностях кві-
 тучу та у достатках перебуваючу, віддався під незламну оборону
 Найяснішого Короля Його Милости Шведського, Карла Дванад-
 цятого, який особливим Бога Всемогутнього промислом з війська-
 ми своїми уступив в Україну, продовжуючи та наслідуючи анти-
 цессора свого, славної пам'яті звитязного Гетьмана Богдана
 Хмельницького, котрий з Найяснішим Королем Шведським, Його
 Королівській Величності одноіменним дідом, Карлом Десятим
 одностайністю та промислами военними у звільненні Вітчизни
 своєї від польського на той час тяжкого підданства узгоджую-
 чись, не меншу мав у задумах своїх сукупну допомогу до розірвання
 сил польських. І хоча незбагненні долі Божі, такі усердні наміри
 небіжчика, через відступ мінливої воєнної фортуни, не лише не
 здійснилися, але й самого його тут, у Бендерах, декретом смер-
 тельним накрили; однак осиротіле після смерті свого попередньо-
 го региментаря Військо Запорозьке, не втрачаючи надію на бажану
 свою свободу і покладаючи невпинно надію на поміч Божу, на

Придиною свого змалого нагадати, не встановити і зсущовити на ридефіти. А також така
 при Елзійї Ітмансией здиогласною зсхв образю і вдалю на палаті три Енере
 ны, з жодом Лоу, Лази, мбійіст з Герікцій Ітмансией варадвати: Пелдати
 о Лоджств Мстодом, Алдвати о Воскресній Мстодом. Млстаті о Поурод Пртой
 дци, на щоторы несталио Панде Полюднийі ф Старшиною своєю і Соніями, несталио
 зодсхв Полюдв Енралийі Собітніи, а гв і о Воиса Запорозько Пуродло фті прислу
 ходанті сті і собстванті Посам мбійіст і Подинні дурі За прислані мб ів ссв о Пдлаті
 Финансу при худати, нігдо на палатіо Мрабну неохиватітї; Це стоио мб ів зсхв
 то дїстн Белмоного Ітмана до одной Лази арзлорно о толов дсгав зсодстванті, зс
 вачніи при вдалю своєю і вдалю Лсастітв, зс Амгцвной Завбстї, і дравдї со
 зводстї о Лоджтані зсхв, та мб далацї; Зсхв нігдо не вдалю зсхв Лаза ф дїай
 фн мб дсстї Ітмансией ф пдвмнноті то дїстн стї дсстї, і Лозорні мб ів не ф
 зсхв і палу зсхв. Еслї в зсхв оаров тї дсхв зсхв до Енралийі Лази несталии
 Мрабнов, прїтрафатї стї таїс публічнїс орадї, суродо варадватї, і драв
 лнїтї і варадватї порудїтї; Млстї дїстн Белмоного Ітмантв мб ів ів
 мнв зсхв, ф образю Енралийі Старшини, та мб ів фла подоло своєю
 Ітмансией варадватї і варадватї. Та мб ів зсхв таїс піс ма прїмн
 талї стї з Загранїчнїс Постуронїс Паурод до дїстн Белмоного Ітмантв фнчн
 дннїс. Та мб ів о мб ів Его Белмоноотї Енралийі Старшини і варадватї
 і варадватї таїс варадватї мб ів о варадватї, несталиї арз нїмї дсхв мб
 дсхв дсхв Лістоднїс на варадватї Загранїчнїс, і тв таїс мб ів фблостї вара
 стон і варадватї Посполїтоту зсхв. А зсхв сущтї варадватї зсхв
 зсхв і варадватї мб ів мб ів дїстн Белмоного Ітмантв
 зсхв Старшиною Енралийі, ф Полюднїс ів ів Енралийі Собітнїс подїал
 Подиннїс

своєю владою не розпочинати, не встановлювати і до наслідків не
 доводити. Для цього тепер, при елекції гетьманській, одностай-
 ною радою всіх та ухвалою призначаються три Генеральні Ради
 щорічно, що в резиденції гетьманській мають відбуватися: пер-
 ша на Різдво Христове, друга на Воскресіння Христове, третя на
 Покрову Пресвятої Богородиці; на них не тільки пани полковники
 зі старшиною своєю та сотниками, не тільки з усіх полків гене-
 ральні радники, але й від Війська Запорозького Низового для ви-
 слухування та обговорення послї мають і повинні, за отрима-
 ним від Гетьмана ординансом, перебувати, призначеного терміну
 не порушуючи; коли що-небудь буде від Ясновельможного Гетьма-
 на до загальної Ради запропоновано, про те всі добропорядно, без
 жодних респектів приватної своєї чи чужої користі, без душезгуб-
 ної заздрости та ворожнечї радити зобов'язані будуть так, щоби
 нічого не було в тих Радах на пониження честї гетьманської, на
 загальні тягарі та розорення Вітчизни, та, не дай Боже, і згубу.
 Коли б, окрім тих вищеназваних для Генеральної Ради термінів,
 траплялися б якісь громадські справи, що швидкого управління,
 виправлення та відправлення потребують, тоді Ясновельможний
 Гетьман повноважний і вільний буде з радою генеральної старши-
 ни подібні справи владою своєю гетьманською вирішувати та по-
 лагоджувати. Також, якби трапились якісь листи від чужих за-
 кордонних держав до Ясновельможного Гетьмана ординовані, тоді
 про них Його Вельможність має генеральній старшині повідоми-
 ти і відповіді, які відписуватимуться, висвітлити, не приховую-
 чи від них жодної кореспонденції листовної, передусім закордон-
 ної та такої, що може цілості Вітчизни та добру посполитому
 шкодити. А щоби була дієвою в таємних та публічних радах обо-
 пільна між Ясновельможним Гетьманом і генеральною старши-
 ною, полковниками та генеральними радниками довіра, повинен

по Іордану і селам, сестинтоватися, по божу і уродоу іишовъ ниди малати, и деи лодне
нишотха неграци

С

и Архангелі Плати Лоподу Копаби и сзрюналь и хата и шов Лоскоходъ
Боисодаль Сетанодаль, За титиъ посполитую о дсбхъ тоуидати аги Ялаво
Лосидий Боисодаль и Пособити; Маидри и Станція Молитанби и ата и сзрю
и ата за Прицго и Утадіне і Пособитида Погиталовста. Плато тавъ Алехи
Маидъ и Помтанутата Станція Подинна Уити Остадагна и Дема Знесена.
Сполъ закъ Сваръъ Боисодаль Дпални, на бзудані и Зходостводати Дегаи
пувлиннихъ боисодаль Лоскоходъ, Сетанодаль і Пособити, и тави
мидо По Слонгіню боисодаль Гаси Великовий Істманъ мбгидъ мжри Плати
Компанби и Піхотинцевъ при Соуу Соловъ на Селуаъ боисодаль Зердаси,
Столъ на Енералноу Захъ Зшата Зоретовъ Вага и Пособити не.

С

Састороне мжри Здеіе доплатити и деи грабста, де таидъ Инкуитари и Фак
итори, таво и биди хдеіе Іамариодне, мпоіе Гапта нгоу Соилке, и негрисат
идъ Зверста за Потори мнї Згола ндо мовно Габви Зволу мдроні на
Іамаровъ потадити, Малоу тавоу Звга хата Полатіа Згола своу
продати, адо на Солодуу Поторву и дити, і плати деіе Іамариодной; а не
Звхъ биди таву мдо ма мжри Потисити, то Ітлвъ Солодуу Сбиди хдеіе
Іамариодне въ Згораному Уити проіхетовста. Залимъ адо Інкуитари
и Факитори, і тї мидо Моваровъ, і Маводри Маиди, Звгити и Инкуи та
но Сваръу Боисодаль о Звралі, тави Звхъ Зврални і Інтерцига, нидо
лишнелъ

містах та селах сусентоватися, а підвод та провідників не ви-
магати, і насильно ніколи не брати.

XV

Оскільки оренди для річної сплати компанійцям і сердюкам, та
для інших військових видатків встановлені як громадський тя-
гар від усіх обивателів малоросійських військових та посполитих,
то утримання і постої компанійців та сердюків за прикрість та
обтяження в суспільстві вважаються. А тому як оренди, так і
згадані постої повинні бути залишені та зовсім відмінені. Коли ж
скарб військовий, збідний для відбування і задоволення усіляких
публічних та військових витрат, відновиться й установається,
тоді скільки по закінченні війни Ясновельможний Гетьман має
платних компанійців і піхотинців при своєму боці на службі вій-
ськовій тримати, про те Генеральної Ради загальна буде думка і
рішення.

XVI

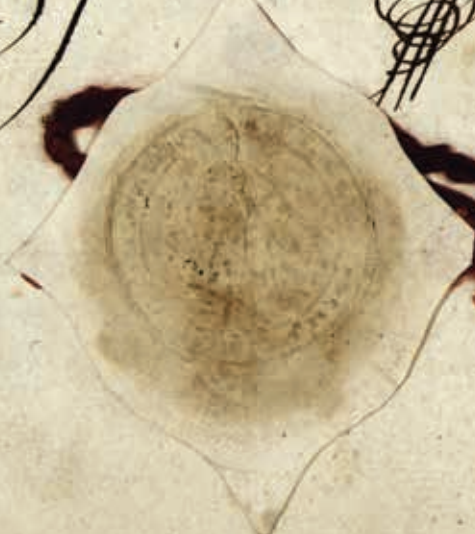
Часто люди бідні волають і скаржаться, що як індуктори та їхні
фактори, так і об'їждчики ярмаркові багато чинять незвичних
та численних здирств, через які взагалі неможливо людині бідній
спокійно на ярмарок з'явитися, малої якоїсь речі для полегшення
бідності своєї продати та для домашньої потреби купити без яр-
маркової плати; і, не дай Боже, хоч у яку малу провину втрапи-
ти, то з ніг до голови від об'їждчиків ярмаркових обідраному бути
доведеться. Тому, аби індуктори та їхні фактори тільки з тих
товарів і такі ексації, евекти та індукти до скарбу військового
відбирали, які будуть виражені в інтерцигах, нічого надлишкового

Милосердство и милость Господи нашоу Матку Малоросійскую Матушку нашу, о Авраамовою по-
 политомъ, о Авраамовою политомъ, о Авраамовою политомъ, о Авраамовою политомъ, о Авраамовою политомъ,
 стараніи, силою силъ Господи и сподобивъ стати въ мѣстѣ, Единои франції, о Посто-
 ронними Пандеміи и Дароками, и знури в тоглат на зруинованіи, и тѣмъ въ
 полдѣв оной Зашиорити нестройти, Пожевими деташе вѣдѣти Прадалъ и вол-
 ностѣмъ боисодѣмъ Шюхлидѣе, Енралиноу старшинѣ, Полкодніио мѣ и Полю
 полдѣв наладати мѣтв, о вѣдѣтати, и в розны мѣ и Заслужонн мѣ в вѣснѣ вѣлоу
 росно мѣ Осозамъ Пошаноданѣ, и ихъ делю старшому и мѣшому Товариству
 мѣ мѣдъ а и в проступанн мѣ зѣхмуръ Атий мѣдъ Праднѣ справѣ хлидоств
 Заходати, о вѣдѣтати и доладѣнъ зѣхуръ, Мѣ мѣтв зѣхуръ, непорогнѣ и в
 зѣмліи и невиннѣ Стрѣсти хлѣ. А тогъ дѣс подписомъ
 Луци мѣтв вѣсноу и Пѣгати боисодѣмъ стѣдѣтѣ. Авта лѣстѣ зѣхуръ
 Луци мѣтв. Августа 5. 1710.

Вілліамъ Орликъ Гетьманъ Війська Запорозького
 Рукою Гласною

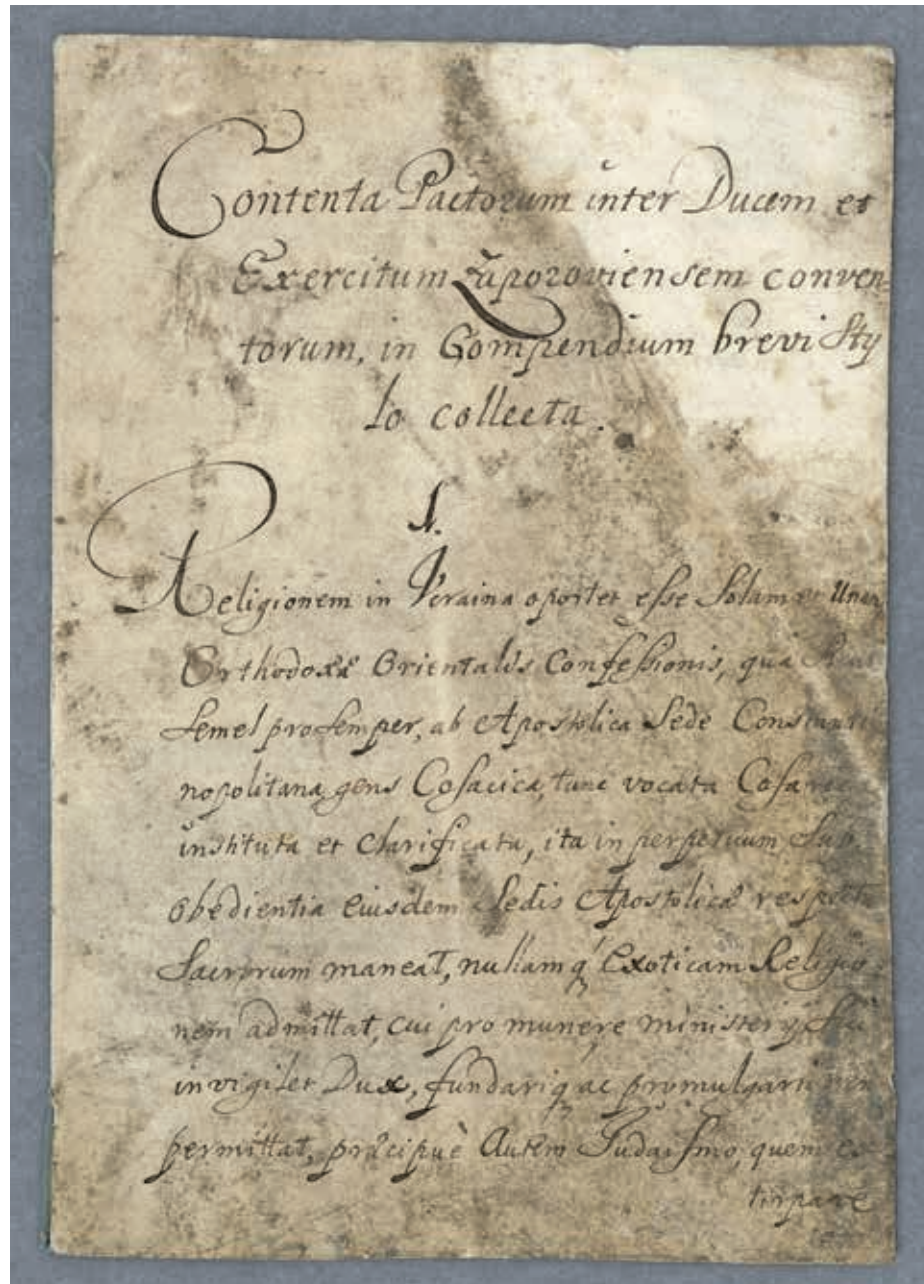

вірність та турботу про Вітчизну, Малоросійську Матку нашу, про добро її народу, про злагоду посполиту, про розширення прав і вольностей військових старання мати, наскільки сил, розуму та змоги вистачить, жодних факцій зі сторонніми державами та народами, а всередині Вітчизни на руйнування чи яку іншу згубу не будувати, підступи усілякі проти Вітчизни, для прав і вольностей військових шкідливі, генеральній старшині, полковникам і всім, кому належить, оголошувати; до достойних та заслужених у Війську Запорозькому осіб шану, а до всього старшого і меншого товариства любов, а до винних згідно з артикулами закону справедливість зберігати обіцяю і повинен буду, так мені, Боже, допоможи, непорочна сія Євангелія і невинні страсті Христові. А то все підписом руки моєї власної і печаткою військовою стверджую.

Діялося в Бендерах, року 1710, квітня 5 дня.

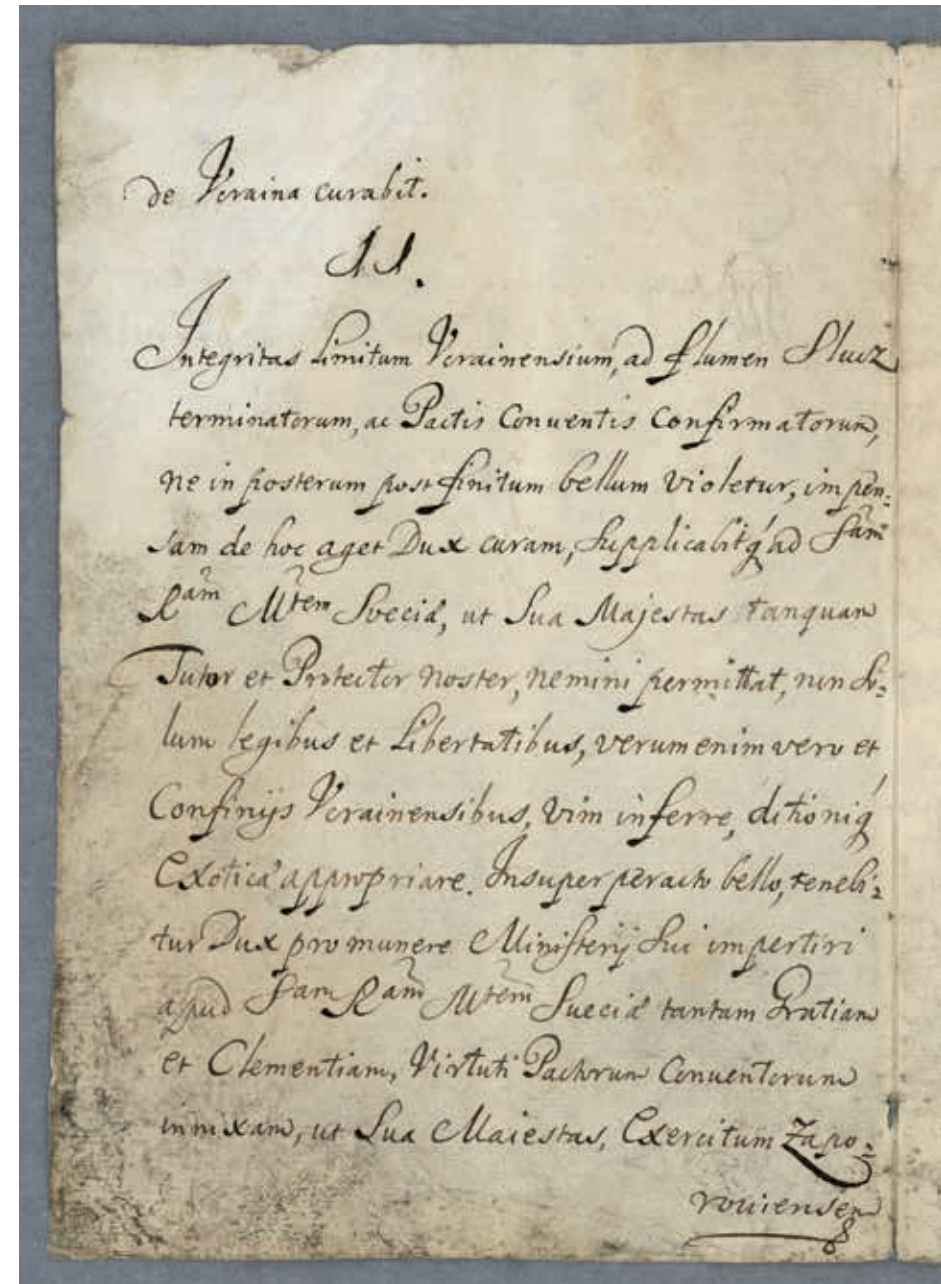
Лилия Орликъ, Гетьманъ Війська Запорозького
 рукою Гласною.

Перший аркуш латинської короткої редакції Конституції Козацької України 1710 року.
Державний архів Швеції у Стокгольмі

The first page of the Latin abbreviated edition of the Constitution
of Cossack Ukraine of 1710. National Archives of Sweden in Stockholm

Зворот першого аркуша латинської короткої редакції Конституції Козацької України
1710 року. Державний архів Швеції у Стокгольмі

Reverse of the first page of the Latin abbreviated edition of the Constitution
of Cossack Ukraine of 1710. National Archives of Sweden in Stockholm

УДК 930.2:342.4(477):091.07:81'255"1710"

К65

Відповідальна за випуск: Неля Куковальська – генеральний директор
Національного заповідника «Софія Київська», дійсний член Української
академії архітектури, заслужений працівник культури України

Конституція Козацької України 1710 року / передмова Нелі Куковальської; вступна
К65 стаття, переклад Дмитра Гордієнка; за науковою редакцією Надії Нікітенко. Київ :
Горобець, 2022. 68 с., іл.

ISBN 978-966-2377-66-8

Видання є публікацією факсиміле української редакції та перекладу на сучасну українську мову Конституції Козацької України 1710 року, прийнятої на Генеральній Раді в Бендерах при виборі гетьманом Пилипа Орлика. Конституція 1710 року заклала підвалини конституціоналізму України, відобразила суспільно-політичну думку та ідеали Козацької України.

Видання є науково-популярним, розрахованим на широке коло читачів, усіх тих, хто цікавиться минулим України, її конституційною та правовою традицією.

The edition is a facsimile publication of the Ukrainian redaction and translation into modern Ukrainian of the Constitution of Cossack Ukraine of 1710, approved by the General Council in Bender city during the election of Hetman Pylyp Orlyk. The Constitution of 1710 laid the foundations of the constitutionalism of Ukraine, reflected the socio-political thought and ideals of Cossack Ukraine.

The edition is popular science, designed for a wide range of readers, all those who are interested in the past of Ukraine, its constitutional and legal tradition.

УДК 930.2:342.4(477):091.07:81'255"1710"

Конституція Козацької України 1710 року

The Constitution of Cossack Ukraine of 1710

Переклад англійською *Наталія Тимошенко*
Редагування англ. *Сергій Божко*, укр. *Анатолій Ляковський*
Художник *Володимир Клейменов*
Дизайн, верстка *Володимир Гурович*

Видавництво «Горобець»
Свідоцтво про реєстрацію
ДК № 2852 від 16.05.2007 р.
gorobets.in.ua

Друк та палітурні роботи:
«Майстер книг»